

DOĞAL SAYILARDA BÖLME, BÖLÜNEBİLME

Doğal Sayılarda Bölme:

$\begin{array}{r} a \\ \hline d \end{array} \Big \begin{array}{r} b \\ c \end{array}$	a: Bölünen b: Bölün c: Bölüm d: Kalan
--	--

- * $a = b * c + d$ ($d < b$) olmak zorunda.
- * $d < c \Rightarrow a = c * b + d$ (Bölen ile bölüm yer değişebilir)

* n basamaklı "abc...m" sayısı iki basamaklı "xy", tek basamaklı "z" sayısına bölündüğünde bölüm basamak sayısı:

- ✚ $ab \geq xy \Rightarrow$ Bölüm: $n - 1$ basamaklı.
- ✚ $ab < xy \Rightarrow$ Bölüm: $n - 2$ basamaklı.
- ✚ $a \geq z \Rightarrow$ Bölüm: n basamaklı.
- ✚ $a < z \Rightarrow$ Bölüm: $n - 1$ basamaklı.

Örnek: $\frac{8909}{7} = 1272 * 7 + 5 \Leftrightarrow 8 \geq 7 \Rightarrow$ bölüm 4 basamak.

- * a sayının n ile bölümünden kalan x, b sayısının n ile bölümünden kalan y ise;
  - ✚ $a + b$, n ile bölümünden kalan $x + y$,
  - ✚ $a - b$, n ile bölümünden kalan $x - y$,
  - ✚ $a * b$, n ile bölümünden kalan $x * y$,
  - ✚ a^2 , n ile bölümünden kalan x^2 .

Örnek: a sayısı 7 ile bölümden kalan 4 ise; $a^2 + 3 * a - 2$ sayının 7 ile bölümden kalan kaçtır?

$$a^2 + 3 * a - 2 = 4^2 + 3 * 4 - 2 = 26$$

$$26 = 7 * 3 + 5 \Rightarrow \text{Kalan} = 5.$$

Bölünebilme Kuralları:

2 ile	Birler basamağı çift sayı olmalıdır. $abc \Rightarrow c = \text{Çift}$
3 ile	Sayı $abc \Rightarrow a + b + c = 3 * k$ olmalıdır.
4 ile	Sayı $abc \Rightarrow bc = 10 * b + c = 4 * k$ olmalıdır. $\{00, 32, vb\}$
5 ile	Birler basamağı 0 veya 5 olmalıdır.
7 ile	$\begin{array}{r} a \ b \ c \ d \ e \ f = 1 * f + 3 * e + 2 * d - (1 * c + 3 * b + 2 * a) \\ (2 \ 3 \ 1) \ (2 \ 3 \ 1) \\ (- \ - \ -) \ (+ \ + \ +) \end{array}$ Çıkan değer "0" veya $7 * k$ olmalıdır.
8 ile	Sayı $abcd \Rightarrow bcd = 100 * b + 10 * c + d = 8 * k$ olmalıdır.
9 ile	Sayı $abc \Rightarrow a + b + c = 9 * k$ olmalıdır.
10 ile	Birler basamağı "0" olmalıdır.
11 ile	$\begin{array}{r} a \ b \ c \ d \ e = (e + c + a) - (b + d) = 11 * k \\ + \ - \ + \ - \ + \end{array}$ Çıkan değer "0" veya $11 * k$ olmalıdır.

* Diğer sayılarda bölünme şartı, aralarında asal sayılara bölünmesidir:

- ✚ 25 ile bölünebilme: Son iki basamak 00 veya $25 * k$.
- ✚ 36 ile bölünebilme: Aralarındaki asal çarpanları "4" ve "9" a bölünebilmeli.
- ✚ 30 ile bölünebilme: Aralarındaki asal çarpanları "3" ve "10" a bölünebilmeli.

* $0 \leq a \leq x$ aralıkta b ile bölünen, c'ye bölünmeyen sayılar:

- ✚ $x = b * k + m$
- ✚ Okek $(b, c) = d$
- ✚ $x = d * p + r \Rightarrow x = k - p$ tane c'ye bölünmez.

* $0 \leq a \leq x$ aralıkta b veya c ile bölünen sayılar:

- ✚ $x = b * k + m$
- ✚ $x = c * p + n$
- ✚ Okek $(b, c) = d \Rightarrow x = d * t + r$
- ✚ $s(A \cup B) = s(A) + s(B) - s(A \cap B) \Rightarrow z = k + p - t$

* $a < x < b$ aralıkta d ile bölünen sayılar:

- ✚ $b = d * k + m$
- ✚ $a = f * p + n$
- ✚ Bölünen sayı $= k - p$